

Uvod

Након атентата на Стјепана Радића Краљевини СХС је пријетило распадање. Завладала је тешка криза. Скупштина се више није састајала.

„ Срљате као гуске у маглу“

Стјепан Радић (Требарјево Десно покрај Сиска, 11.6. 1871. - Загреб, 8.8. 1928.), хрватски политичар.

Од 1902. године, па све до 1906., главни је уредник месечника Хрватска мисао. С братом Антуном 1904. године оснива Хрватску пучку сељачку странку (ХСС) - странку која на изборима за Хрватски Сабор добија девет мандата.

У Новембру 1918. године на седници Народног већа супроставља се централистичко-хегемонистичком начину уједињења јужнословенских земаља. Тада је изговорио касније често цитирану реченицу: "Срљате као гуске у маглу".

У фебруару 1927. Радић је у опозицији и склапа коалицију са Самосталном демократском странком (коју је водио Светозар Прибићевић) и настаје Сељачко-демократска коалиција којој је Радић био на челу. Годину дана касније (1928.) добио је мандат али није саставио владу.

Дана 20. јуна 1928. године револверским хицима с говорнице српски посланик и заступник Радикалне странке Пуниша Рачић усмрћује заступнике ХСС-а Павла Радића, Ђуру Басаричека и смртно рањава Стјепана Радића. Стјепан Радић преминуо је 8.8. 1928. у Загребу. Сахрањен је 12. августа у Загребу на Мирогоју.

Радић је, с друге стране, постао мученик и једна од највећих икона хрватског национализма. Његово наслијеђе, односно политички наук који се назива радићевштином, су настојали искористити и присвојити не само чланови његове ХСС, него и разни покрети с лева и десна, укључујући усташе, као и партизане, који су године 1943. једну своју бригаду назвали Браћа Радић.

„ Штајер “ 9 мм

Пет пуцњева у парламенту: Како је српски посланик Рачић убио хрватског посланика Радића, онда кад су Хрвати први пут растурали Југославију

УВРЕДЕ ХРВАТСКЕ, МЕЦИ СРПСКИ

Српски посланик, четник добровољац код Војводе Вука, Пуниша Рачић, није могао да отрпи увреде које су стизале из политичке клупе хрватског сељачког демагога Стјепана Радића и његових кортеша. Кад је са говорнице поменуо српску крв, која се за Краљевину проливала, Хрват Пернар злобно је добацио: "Па израчунајте колико сте литара крви пролили па да је платимо!" Рачић је извукао пиштољ... Пуцњи Пунише Рачића 20. јуна 1928. означили су крај југословенске идеје. Остало је још да Хрвати, уз паролу "Никад више у Београд", сахране Павла, па Стјепана Радића, да краљ Александар распусти парламент и уведе шестојануарску диктатуру, покушавајући силом да сачува државу која се цепала, коју је рат докрајчио да би се - после покушаја обнове званог Титово братство-јединство - дефинитивно распала. Жртву парламентарне

пуцњаве Хрвати данас сматрају националним јунаком. А Рачића Срби су заборавили: осуђен на двадест година, склонио се из затвора кад су дошли Немци, дочекао је борбе за Београд, а онда су му, 17. октобра 1944.(!), ослободиоци закуцали на врата. Стрељан је одлуком партизанског преког суда. За гроб му се никад није сазнало.

Овако је питомац 56. класе Војне академије, Арсеније М. Јанковић, доживео слом лажног осећаја јединства у творевини незграпног имена - Краљевини СХС - у којој су Хрвати вођени Стјепаном Радићем, тежачки тврдоглавим политичаром који "изневерава све и свакога", хтели или све или ништа:

„Било је већ прошло подне, 20. јуна 1928. године. Дан је био врло сунчан. Кришом сам отворио прозор од наше спаваће собе, која је била на спрату, у старој згради Војне академије, на углу Милошеве и Немањине улице. Кад сам се мало боље наслонио, погледао сам на клупу, која је била поред трафике, на самом углу ове две улице. Неки су седели на клупи а неки крај њих стајали. Сви су били узбуђени и млатарајући рукама нешто су једни другима говорили. Све су то били посланици из Хрватске сељачке странке (ХСС) и Сељачко-демократске коалиције (СДК). Препознао сам Предавца, Светозара Прибићевића и још неке. Затим се њихова бучност стишавала док нису сви погнули главе. Видео сам по њима да се нешто трагично догодило. Београд још ништа није знао! Онда су пристигли још један, па још један и сви заједно, чини ми се њих седам до осам, као са зборног места, кренули журно, низ Немањину улицу, ка железничкој станици...

(После овог дана, дуго година ће протећи да се хрватски посланици врате у Београд.)

"Са Београдом увек, под Београдом никад" било је гесло Стјепана Радића. Црногорски сепаратисти последњих година преузели су тај поклич.

После једног часа, у спаваћу собу је ушао наш собар Милисав, бацио поглед по целој соби, па кад је видео да никог нема, задигао је уемпер, раскопчао кошуљу и извукао ванредно издање "Политике". На првој страни био је наслов "Атентат на Стјепана Радића".

Мара Вуксан, кћерка Пунише Рачића:

ГДЕ ЈЕ ГРОБ МОГА ОЦА

Ко је био г. Пуниша Рачић данас се може мало сазнати. Помиње га, додуше, Владимир Дедијер у првој књизи "Прилози за биографију Јосипа Броза" али веома штуро. Могуће је да постоји још неки писани траг о овом човеку али у време владавине Јосипа Броза о њему се и говорило и писало готово све најцрње. Међутим.

- Мој отац Пуниша рођен је 1886. године. Био је диван отац и супруг. Озбиљан домаћин. У ратовима с почетка века борио се за српски народ са Војводом Вуком у елитним четничким одредима. Био је храбар човек о чему сведоче гомила одликовања која на жалост, нису сачувана. А и како би када су 17. октобра 1944. године изненада банули партизани и без икаквог разлога мог оца извели из куће и ухапсили га. Нико нам тада није рекао ни зашто га воде нити куда га воде. После месец и по, тачније 4. децембра 1944. године дошао је код нас човек који је био са њим у истој ћелији у Бањичком логору и саопштио нам да су оца извели из ћелије и стрељали га. Никада породица није службено сазнала шта се догодило, нико нам никада није саопштио бар где је гроб. Зашто?! Верујте ми страшно се узбудим када о томе говорим. Не могу више

да говорим. Молим Вас не замерите али не могу више да говорим - рекла је, у телефонском разговору са сарадником "Српског наслеђа" госпођа Мара Вуксан, рођена ћерка г. Пунише Рачића. Додала је само да има и брата који живи у иностранству.

Рачић је после атентата свој револвер предао Управнику града. "Носим га од Брегалнице", рекао је предајући се закону. У шаржеру су остала два метка. Погрешно је извештавано о марки оружја, није у питању "парабелум" него "штајер", калибра 9 мм

Разговор са госпођом Маром Вуксан обављен је 6. августа 1998. године у Београду.

Како је од скупштине направљена механа најнижег типа

Срби су Рачића могли да прогутају, али нису могли да га сваре. Зато је краљ Александар испрва прихватио "хрватског пророка" и његове смућене визије, јер га је "сматрао оруђем које ће му бити податно". Рачић је привукао "Александра својом хипертрофијом идеја, духовитошћу изражава, способношћу ентузијазмирања, формалном прилагодљивошћу, својим животним оптимизмом".

Арсеније М. Јанковић, који је своја сећања насловио "Записи о догађајима и људима од 1915. до 1975", сматра да је атентат на Стјепана Рачића био "фатална грешка, која је тешко уздрмала темеље младе државе". Жица непомирљивости између Београда и Загреба била је 1928. затегнута - до усијања. У "једној ходничкој аудијенцији", одмах после атентата на Рачића, краљ је одсечно рекао Прибићевићу да је "пре за поделу него за федерацију", јер се са "Хрватима заиста не може наставити".

Пиштољ са Брегалнице

Стари репортер подробно је описао пометњу и панику која је завладала у Скупштини, кад се огласио Рачићев револвер (систем "штајер", а не парабелум, који је био тежак око пола килограма, калибра 9 мм). Он је оставио запис како је Рачић неометано изашао из Скупштине да га нико није ни такнуо:

"У паници која је завладала у целој Скупштини, на Рачића нико није обраћао пажњу. Он је, после пуцњаве, с револвером у руци сишао с говорнице (војвода В. Трбић тврди да су се једног тренутка гледали очи у очи, прим. С. Ћ.) и упутио се у министарску собу у коју се улазило право из пленумске сале... Из министарске собе прешао је у скупштински бифе, а одатле у мало двориште из кога је кроз приземље зграде Министарства грађевина изашао у Масарикову улицу и отишао у град. Био је у стану неког свог пријатеља... Хтео је да се преда лично министру полиције попу Корошецу. За почињен најтежи злочин врховном полицајцу! Корошец их није примио (Рачића и Драгана Бојовића)... Занимљив је био сусрет управника града Манојла Лазаревића и атентатора Рачића. Примајући револвер који му Рачић предаје, управник Лазаревић га упита:

- Зашто га носиш!

- Ја га носим од 1913, са Брегалнице кад сам њиме убио једног поручника и два редова и од тог времена ја га имам стално, јер сам мислио да је овај револвер спасилац."

Овако је изгледао врхунац драме у скупштини:

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com